

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 kwietnia 2023 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł. po rozpatrzeniu wniosku z dnia 28 lutego 2023 roku przyznał B. K. emeryturę od dnia 29 marca 2023 roku, tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego.

W decyzji wskazano, że podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem ich waloryzacji, zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego oraz kwota środków zewidencjonowanych na subkoncie, z uwzględnieniem ich waloryzacji.

Podano, że emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę.

- kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wynosi 192746,50 zł
- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 694534,10 zł
- kwota środków zewidencjonowanych na subkoncie, z uwzględnieniem ich waloryzacji, wynosi 74443,49 zł
- średnie dalsze trwanie życia wynosi 196,20 m-cy
- wyliczona kwota emerytury wynosi 4901,75 zł

Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26c ustawy emerytalnej:

$$((...),50 + (...),10 + (...),49) / 196,20 = 4901,75 \text{ zł.}$$

Wskazano, że od 1 maja 2023 roku obliczona emerytura brutto wynosi 4901,75 zł.

Wysokość świadczenia do wypłaty wynosi miesięcznie 4172,59 zł.

Ponadto organ rentowy wskazał, że na podstawie dokumentów dostarczonych do wniosku oraz znajdujących się w aktach emerytalnych na wymagane 15 lat pracy w szczególnych warunkach ubezpieczony udowodnił 14 lat, 5 miesięcy i 5 dni w następujących okresach:

- od 15 sierpnia 1984 roku do 3 marca 1986 roku,
- od 14 marca 1988 roku do 16 września 1990 roku,
- od 29 września 1990 roku do 31 marca 2001 roku.

Wobec nie udowodnienia 15 lat pracy w szczególnych warunkach ZUS stwierdził, że ubezpieczonemu nie przysługuje prawo do wypłaty ów rekompensaty.

(decyzja – k. 17-19 plik II załączonych do sprawy akt organu rentowego)

B. K. reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika odwołał się od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę i przyznanie skarżącemu prawa do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych w formie dodatku do kapitału początkowego z uwzględnieniem tego składnika przy wyliczaniu emerytury. Zdaniem odwołującego, ZUS błędnie przy ustalaniu prawa do rekompensaty nie uwzględnił okresu odbywania przez niego okresowej służby wojskowej. (odwołanie – k. 3-5)

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

ZUS wskazał, że - jak wynika z kopii książeczki wojskowej ubezpieczonego - w okresie od 5 marca 1986 roku do 5 marca 1988 roku wnioskodawca odbywał okresową służbę wojskową. W informacji o okresach składkowych i nieskładkowych ((...)6) wnioskodawca podał, że w okresie służby wojskowej pracował jako lekarz stomatolog, a ponadto przedstawił zaświadczenie wystawione przez Archiwum S. Powietrznych z podaną wysokością uposażenia w latach 1986, 1987, 1988. W związku z powyższym organ rentowy potraktował ww. okres jako okres zatrudnienia i uwzględnił do podstawy wymiaru kapitału początkowego kwoty uposażenia. Natomiast z uwagi na brak świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach organ rentowy nie zaliczono okresu od 4 marca 1986 roku do 13 marca 1988 roku do pracy w szczególnych warunkach. (odpowiedź na odwołanie – k. 10-10 verte)

Na rozprawie w dniu 12 września 2023 roku pełnomocnik wnioskodawcy poparł odwołanie, zaś pełnomocnik ZUS wniósł o jego oddalenie. (końcowe stanowiska stron – rozprawa z dnia 12 września 2023 roku e-protokół (...):07:19 – 00:07:55 – płyta CD – k. 39)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

B. K. urodził się w dniu (...). (okoliczność bezsporna)

W okresie od dnia 15 sierpnia 1984 roku do dnia 31 marca 2001 roku był zatrudniony w Zespole (...) w Ł. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach: młodszego asystenta, asystenta, kierownika (...)

W okresie tego zatrudnienia - od 5 marca 1986 roku do 5 marca 1988 roku skarżący odbywał okresową służbę wojskową w Jednostce Wojskowej w Ś., gdzie zawodowo zajmował się świadczeniem usług stomatologicznych dla żołnierzy, za których wykonywanie otrzymywał wynagrodzenie. Odbywając okresową służbę wojskową wykonywał te same czynności co w ramach zatrudnienia w Zespole (...) w Ł. (świadectwo pracy – k. 10-10 verte, skan książeczki wojskowej – k. 14-15 verte, zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu – k. 16-17 plik I załączonych do sprawy akt organu rentowego, wyciąg dzienny dowódcy jednostki wojskowej – k. 18-19, okoliczność przyznana przez wnioskodawcę na rozprawie w dniu 12 września 2023 roku e-protokół (...):01:56 – 00:07:02 – płyta CD – k. 39)

Odwołujący wrócił do pracy w Zespole (...) w Ł. przed upływem miesiąca od zakończenia odbywania okresowej służby wojskowej – w dniu 14 marca 1988 roku. Zarówno przed, jak i po odbyciu okresowej służby wojskowej w całym okresie zatrudnienia w Zespole (...) w Ł. ubezpieczony zajmował to samo stanowisko – lekarza stomatologa. (okoliczność przyznana przez wnioskodawcę na rozprawie w dniu 12 września 2023 roku e-protokół (...):01:56 – 00:07:02 – płyta CD – k. 39)

W dniu 28 lutego 2023 roku wnioskodawca złożył do ZUS wniosek o emeryturę. (wniosek – k. 1-12 plik II załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgromadzonych dowodów zarówno w postaci dokumentów, w tym wyjaśnień wnioskodawcy. Zebrane w sprawie dokumenty oraz dokumenty znajdujące się aktach organu rentowego Sąd uznał za wiarygodne i przydatne dla ustalenia stanu faktycznego, zostały bowiem sporządzone przez uprawnione podmioty w zakresie ich kompetencji.

Co istotne ZUS nie kwestionował, że w okresie odbywania okresowej służby wojskowej wnioskodawca pracował jako lekarz stomatolog, twierdził jedynie, że z uwagi na brak świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach w tym okresie, skarżący nie spełnia warunków uprawniających go do nabycia prawa do rekompensaty. W konsekwencji, Sąd uznał, że zgromadzone dowody są kompletne i pozwalają na czynienie na ich podstawie ustaleń co do stanu faktycznego, a następnie na rozstrzygnięcie sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem postępowania było rozstrzygnięcie, czy wnioskodawcy przysługuje prawo do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Stosownie do art. 2 pkt. 5 i art.21 ust.1 ustawy o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz.164) rekompensata stanowi odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej.

Celem rekompensaty, podobnie jak i emerytury pomostowej, jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych przy pracach w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W przypadku rekompensaty realizacja tego celu polega jednak nie na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, lecz na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego (tak M. Zieleniecki - Komentarz do art.21 ustawy o emeryturach pomostowych, LEX, por. też wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 31.03.2016 r., III AUa 1899/15 – LEX 2044406).

Zgodnie z art.21 ust.1 ustawy o emeryturach pomostowych rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat. Stosownie do treści ust. 2 tego przepisu rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W myśl art. 23 ust.1 i 2 powołanej ustawy ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę; rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

A zatem należy wskazać, prawo do rekompensaty, zgodnie z w/w ustawą, mają osoby urodzone po 31 grudnia 1948 r., które przed 1 stycznia 2009 r. wykonywały przez co najmniej 15 lat prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 i 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Należy wskazać, że art. 2 pkt 5 i art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych formułują dwie zasadnicze przesłanki nabycia prawa do rekompensaty:

nienabycie prawa do emerytury pomostowej,

osiągnięcie okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS wynoszącego co najmniej 15 lat.

Przesłanka negatywna została zawarta w art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS - jest nią nabycie prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W niniejszej sprawie organ rentowy kwestionował okoliczność posiadania przez wnioskodawcę 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych, zaliczając mu do stażu pracy w szczególnych warunkach bezspornie 14 lat, 5 miesięcy, 5 dni. Natomiast odwołujący domagał się uzupełniania tak obliczonego stażu pracy o okres: od dnia 4 marca 1986 roku do dnia 13 marca 1988 roku - kiedy odbywał okresową służbę wojskową.

W ocenie Sądu wnioskodawca spełnia warunek co do posiadania 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Brak jest bowiem przeszkód by doliczyć ubezpieczonemu do stażu jego pracy w szczególnych warunkach w/w okres. W trakcie odbywania okresowej służby wojskowej skarżący pracował jako dentysta w Jednostce Wojskowej w Ś. – świadczył usługi stomatologiczne dla żołnierzy.

Powiększony skład Sądu Najwyższego w uchwale z dnia 16 października 2013 roku w sprawie o sygn. akt II UZP 6/13 (LEX nr 1385939) stwierdził, że: „Czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust.

1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 44, poz. 220, w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1974 roku) zalicza się – na warunkach wynikających z tego przepisu – do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej)".

Sąd Najwyższy wyraził m.in. pogląd, że podstawy zaliczenia okresu służby wojskowej do okresu pracy w warunkach szczególnych (szczególnym charakterze), należy poszukiwać nie tylko w przepisach normujących prawo do świadczeń, a więc obecnie w ustawie emerytalnej i rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, ale w tym zakresie znajdują zastosowanie również przepisy normujące służbę wojskową, tj. ustawa z dnia 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony RP (Dz. U. Nr 44, poz. 220 z późn. zm.) oraz przepisy wykonawcze do niej, w tym zwłaszcza rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 roku w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz. U. Nr 44, poz. 318 z późn. zm.), które regulowało w sposób szczegółowy uprawnienia żołnierza, który w terminie 30 dni po zwolnieniu ze służby zgłosił powrót do zakładu pracy i w wyniku tego podjął w nim zatrudnienie. W myśl § 5 ust. 1 tego rozporządzenia żołnierzowi wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął zatrudnienie, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem w tym zakładzie oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie. Z przepisów tych wynika, że – pod warunkiem w nim wskazanym – okres zasadniczej służby wojskowej jest okresem zatrudnienia na takich samych warunkach, jak przed powołaniem do tej służby. Przepis art. 108 ust. 2 ustawy o powszechnym obowiązku obrony został nieznacznie zmieniony z dniem 1 stycznia 1975 roku przez art. X pkt 2 lit. c ustawy z dnia 26 czerwca 1974 roku – Przepisy wprowadzające Kodeks pracy, Dz. U. Nr 24, poz. 142 z późn. zm.) i zgodnie z jego nowym brzmieniem, czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wliczał się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby. Poważniejsza zmiana nastąpiła w brzmieniu przepisów ujętym w tekście jednolitym (Dz. U. z 1979 r. Nr 18, poz. 111). Zmianie uległa numeracja poszczególnych jednostek redakcyjnych ustawy, a także brzmienie niektórych przepisów. W myśl art. 120 ust. 1, pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wliczał się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych. Jednocześnie pracownikowi, który podjął pracę lub złożył wniosek o skierowanie do pracy po upływie trzydziestu dni od zwolnienia ze służby wojskowej, czas odbywania służby wliczał się do okresu zatrudnienia tylko w zakresie wymiaru urlopu wypoczynkowego i wysokości odprawy pośmiertnej oraz uprawnień emerytalno-rentowych (art. 120 ust. 3). Pomimo kolejnych, licznych zmian redakcyjnych ustawy o powszechnym obowiązku obrony, w dalszym ciągu obowiązywało zawarte w art. 120 ust. 1 i 3 ustawy „wliczanie” okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie uprawnień emerytalno-rentowych. Zostało ono usunięte dopiero z dniem 21 października 2005 roku (por. wyrok SN z dnia 6 lutego 2014 r., II UK 349/12, LEX nr 1660824).

Wnioskodawca bezpośrednio przed odbyciem okresowej służby wojskowej pracował w szczególnych warunkach, co jest w sprawie bezsporne (Zespole (...) w Ł. – (...)).

Skoro zatem odwołujący przed powołaniem do tej służby wojskowej wykonywał prace w szczególnych warunkach i po powrocie ze służby pracę tę kontynuował w tym samym Zakładzie Opieki Zdrowotnej gdzie świadczył pracę w szczególnych warunkach, a jednocześnie przerwa pomiędzy zakończeniem okresowej służby wojskowej, a powrotem do pracy nie przekroczyła 30 dni, zasadnym jest zaliczenie do stażu pracy w szczególnych warunkach również okresu odbywania tej służby (tj. od 4 marca 1986 roku do 13 marca 1988 roku).

Niezależnie od tego, nawet gdyby uznać, że okresowa służba wojskowa nie może być w powyższy sposób zaliczona do stażu pracy wnioskodawcy w szczególnych warunkach – z materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie wprost wynika, że w okresie tej służby B. K. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę lekarza stomatologa, która wymieniona jest w wykazie A, dziale XII, poz.2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku (Dz.U. Nr 8, poz.43) oraz w wykazie A, dziale XII, poz.2 pkt b/1 wykazu stanowiącego załącznik do zarządzenia

Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 30 sierpnia 1983 roku w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu zdrowia i opieki społecznej.

Sumując okresy wskazane przez odwołującego ze stażem pracy w szczególnych warunkach uwzględnionym przez organ rentowy, należy dojść do wniosku, że odwołujący legitymuje się ponad 15 – letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Wobec powyższego spełnia on wszystkie przesłanki niezbędne do przyznania mu prawa do rekompensaty i zarazem nie zachodzi względem niego którakolwiek z przesłanek negatywnych (nie nabył on prawa do emerytury wcześniejszej ani prawa do emerytury pomostowej).

Stąd mając na względzie powyższe, należało zmienić zaskarżoną decyzję i przyznać wnioskodawcy prawo do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych, o czym Sąd orzekł na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

SSO Paulina Kuźma